

Inhoud

Schriftwerk - Woord van de voorzitter

Calvijn en de Schrift (2)	blz. 3
Losbandige calvinisten ?	blz. 3

In het vizier : Tijd is geld ?

Arbeidsethiek, geestesgesteldheid en kapitalisme	blz. 4
Over nietsdoen en arbeidsmoraal	blz. 6

Uit de synodale raad

Graag uw aandacht voor...	blz. 9
---------------------------	--------

Uit de coördinaties

Aalmoezenierdienst strafinrichtingen	blz. 10
--------------------------------------	---------

Faculteit

blz. 11

Column

Uitgeroosterd	blz. 12
---------------	---------

Nieuws uit de gemeenten

Anderlecht	blz. 13
Brussel	blz. 14
Brugge	blz. 14
Antwerpen	blz. 15
Gent-Brabantdam	blz. 15
Horebeke	blz. 15
Geuzenfeest Horebeke	blz. 16

Van hier en daar

Promotie Dick Wursten	blz. 17
Kies voor PEGO	blz. 17
Europese verkiezingen	blz. 18

Overlijdens

blz. 21

Advertentie

Antwerpen-Noord	blz. 23
-----------------	---------

Glas in lood

Babylonische spraakverwarring rond Israël en joden	blz. 22
--	---------

Protestantse Omroep

Calvijn en wij	blz. 19
Programma radio en televisie	blz. 24

Uit de redactie

“Voor de calvinist is er de innerlijke noodzaak om zijn geloof in het leven waar te maken, en dus ook in zijn *beroeps*leven. Dat is de basisstelling van de bekende these van Max Weber. Het is ten diepste zijn geloof die hem zowel hard aan het werk zet als hem tot ascese verplicht”, aldus prof. Albert Mok op 11 mei j.l. tijdens een academische zitting in de Universiteit Antwerpen. Ondanks veel (deels terecht) kritiek op de uitwerking van de these, hield prof. Mok staande “dat Webers kernidee dat de *geestelijke* ingesteldheid bepalend is voor het actieve leven, inclusief de economie, een visie is, die nog niets van haar waarde verloren heeft.” In deze Kerkmozaiek kunt u een vereenvoudigde samenvatting van zijn geleerde betoog lezen. Ik vond het in elk geval een gedachte die te denken geeft, zowel in zelf-kritische zin als in positieve zin. Dat deze visie overigens niet automatisch leidt tot een arbeidsethos op maat van het kapitalisme, laat Ernst Veer zien als hij het gebod om de aarde te bewerken (en te behoeden!) een plaats toewijst onder het sabbathsgebod. Verder wordt u in dit nummer nog geïnformeerd over tal van activiteiten die plaats hebben gevonden, of plaats gaan vinden (al dan niet in het kader van het Calvijnjaar) en zet de columnist van dienst ons aan het denken over het gebruik van het leesrooster. Ik zou zeggen: neem en lees.

Dick WURSTEN

Calvijn en de Schrift (2)

Behalve over het Oude Testament heeft Calvijn vanaf zijn dertigste levensjaar commentaren geschreven op vele - niet alle - boeken van het Nieuwe Testament. Nadat hij met de *Institutie* de weg geplaveid had - herinner u dat dit boek slechts bedoeld was als een inleiding tot de Schrift - , schreef hij in 1539 een Latijnse commentaar op de brief van Paulus aan de Romeinen. Het boek kwam uit in Straatsburg in 1540. Een Franse vertaling verscheen tien jaar later in Genève. In het voorwoord - opgedragen aan zijn vriend Simon Grynaeus uit Bazel - belooft Calvijn zijn lezers het kort te zullen houden. Alle discussies over leerstellige onderwerpen waren immers al tot hun recht gekomen in de *Institutie*. Hij herinnert aan hun gesprekken in Bazel over de manier waarop het best de Bijbel kan worden uitgelegd. Beiden waren het eens over deze functie van de uitlegger: *Praecipuum interpretis virtutem in perspicua brevitate esse positum*: of te wel:

De voornaamste deugd van de uitlegger ligt in helderheid en korthed! Dat mogen alle predikanten en andere uitleggers in gedachten houden! Vergeleken met de eigentijdse commentaren op Romeinen van bijvoorbeeld Philippus Melanchthon en Martin Bucer zegt Calvijn: de één legt niet alles uit en de ander legt te veel uit! Ten diepste bedoelt Calvijn met het werk van de commentator de geest van de schrijver open te leggen (*mentem scriptoris patefacere*). En heel dat werk van de commentator dient de opbouw van de kerkgemeenschap. De toepassing krijgt dan ook vaak een actueel aspect.

Het volk Israël dient als voorbeeld voor de kerk. De aanwijzingen in de eerste brief aan de Korintiërs 10:6-13 dienen de gemeenschap van Genève. Zo worden voorbeelden uit de Bijbel naar zijn eigen tijd overgeplaatst. Hoe sterk Calvijn zich ook zelf bij de tekst betrokken weet, wordt duidelijk uit het voorwoord van de commentaar op de psalmen: 'Maar, als de moeite door mij aan deze commentaren besteed de lezers van nut zal zijn, dan moeten zij weten, dat de ervaring van niet zo uitzonderlijke moeilijkheden, waardoor de Here mij geoefend heeft, mij bepaald wel uitzonderlijk geholpen heeft, niet alleen om wat ik aan ervaring opdeed in de tegenwoordige omstandigheden te gebruiken, maar ook om een weg te banen voor een beter begrip voor de raad die iedere psalmdichter geeft. En omdat onder hen David de voornaamste is, heb ik, om zijn klachten over het kwaad in de kerk beter te begrijpen, er niet weinig van geprofitteerd, dat ik dezelfde dingen, waarover hij klaagt, of ongeveer dezelfde doorstaan heb van de vijanden der kerk uit eigen kring. ... Toen David mij door zijn voetsporen de weg wees, heb ik daaruit niet weinig troost geput!' (vertaling van Aart Schippers).

Wordt vervolgd.

Ds Jan VAN DEN BERG, Ekeren

Losbandige calvinisten?

Een eeuw geleden had het calvinisme de reputatie van frivoliteit en losbandigheid. Rooms-katholieke critici schreven over "wellustige feestbeesten die zonder kerkelijke toom regelrecht naar de hel huppelen." Sombere, gedisciplineerde en spaarzame mensen zonder levensvreugde? De Mechelse aartsbisschop J.B. Malou noemde ze rondt "wolven in schaapsvacht". Duizenden exemplaren van zijn boekje "Over de onwaarheid van het protestantisme" gingen over de toonbank. De paus veegde ze op één hoop met vrijdenkers, libertijnen en vrijmetse-laars. Kritiek was er onder andere op het "geuzengejank" (psalmgezing) waaraan als toppunt van liederlijkheid verleidelijke vrouwenstemmen deelnamen. Ook de strijd voor het algemeen kiesrecht en het onderwijs aan meisjes viel onder de banvloek. De joods-protestantse-maçonnieke complottheorie, verkocht aan het einde van de negentiende eeuw als warme broodjes. Protestanten, vrijmetse-laars en joden vormden een gevaar voor de samenleving. Ze complotteerden volgens de katholieke pers tegen het gezag. Lang geleden zegt u? Toch is het goed om het nog even in herinnering te roepen. Democratie, en een open en respectvolle samenleving waren evenals vrijheid van godsdienst en zelfbestuur niet altijd vanzelfsprekend. Dat "losbandige calvinisten" hun steentje bijdroegen om ze te voeden is de paradox van de geschiedenis. Het is daarom goed dat paradoxale feit nog even in herinnering te roepen.

dr. Guy LIAGRE, voorzitter

Arbeidsethiek, geestesgesteldheid en kapitalisme

Tijd is geld en niet te veel eten!

Hoe komt het toch dat protestanten harder werken dan katholieken? En zou dat de oorzaak kunnen zijn van de grotere bloei van het kapitalisme in de protestantse gebieden van de zestiende en zeventiende eeuw vergeleken met de katholieke gebleven landen?

Het wereldse beroep

De beroemde protestantse Duitse socioloog Max Weber (1864-1920) kwam tot die gedachte toen hij van 1901 tot 1903 enige tijd in Rome doorbracht en wat hij daar zag vergeleek met wat hij in zijn vaderland gewend was. In dat land was de reformator Maarten Luther (1483-1546) actief geweest en had ook Johannes Calvijn (1509-1564) veel aanhangers. Luther had invloed met zijn bijbelvertaling in het Duits, waarin hij een nieuwe visie op arbeid verkondigde. Ons woord 'beroep' hebben we aan hem te danken, want hij vertaalde het Latijnse woord 'vocatio' uit de Bijbel niet meer met (geestelijke) roeping tot priester of kloosterling, maar met een opwekking aan iedereen tot arbeidzaamheid *in* de wereld: 'blijf in uw *wereldse* beroep (om Gode welgevallig te zijn)'. Dat was nieuw, want voor die tijd was de dienst aan God voorbehouden aan de geestelijkheid achter de dikke muren van kloosters en kerken en deden de 'leken' er niet veel toe. Het gewone kerkvolk werd weer op de kaart gezet, zoals Christus het ook wilde.

De uitverkiezing

Calvijn voegde daar een belangrijk element aan toe: de zogenoemde predestinatieleer of 'leer van de goddelijke voorbeschikking'. Door de zondeval zijn *alle* mensen 'verloren', maar God laat dat niet gebeuren, Hij kiest degenen uit die 'behouden' blijven en die geeft Hij het geloof. Dat is de zogenoemde uitverkiezing. Dit betekent dat God anderen niet uitkiest en ze niet het geloof geeft, ze onder het oordeel laat en ze dus feitelijk verwerpt. Hij deelt het resultaat van die dubbele voorbeschikking niet aan mensen mee. Daar zit dus het pro-

bleem, want hoe kan een mens weten of hij behouden is of verworpen? De zestiende en zeventiende eeuwse protestant, vooral de puriteinse calvinisten onder hen (puriteinen waren de heel vromen), werd hierdoor in een martelende onzekerheid gebracht: ben ik uitverkoren of niet? De angst voor zijn verwerping deed hem zoeken naar uiterlijke tekenen. Die vond hij in het laten zien dat hij vertrouwde op Gods genade. Tegelijk ging hij goede werken doen en een arbeidzaam leven leiden!

De kapitalistische geest

Max Webers idee was even simpel als briljant. Hij verbond de stellingen van de twee grote hervormers uit de zestiende eeuw aan elkaar: vroomheid en hard werken in je beroep, dat werd de Goddelijke opdracht van de protestant *in* de wereld. Om dat voor God én de mensen aan te tonen, zo zegt Weber, ging de gelovige protestant zoeken naar bewijzen in zijn persoonlijk leven. Zo van: zie je wel, ik doe goede dingen en ik heb succes in mijn bedrijf of in mijn werk (als ik in dienst ben van een ander), dus God heeft een welgevallig oog op mij. En tegelijk kunnen de mensen in mijn omgeving zien dat ik geen geld verspil, dat ik niet in weelde leef en dat ik dat wat ik meer verdien dan mijn dagelijkse behoeften (het 'dagelijks brood' van het *Onze Vader*!), weer in het bedrijf investeer en niet verbras aan ijdele zaken.

De calvinisten kregen de geest, de geest van het kapitalisme.

Geest en gedrag

Max Weber heeft kritiek gekregen van historici die zeiden dat het protestantisme nooit de oorzaak had

kunnen zijn van het kapitalisme, want dat bestond allang vóór Luther en Calvijn, bijvoorbeeld in de middeleeuwen in Italië, Frankrijk en de Zuidelijke Nederlanden, zuiver katholieke gebieden. Daar was Weber het helemaal mee eens, maar dat was ook niet zijn stelling. Die kwam erop neer dat de nieuwe arbeidsethiek een nieuwe kapitalistische *geest* in het leven riep, die bevorderlijk was voor de verdieping en uitbreiding van het kapitalistische *gedrag*. Geest en gedrag, geloof en ondernemingszin, waren samen verantwoordelijk voor een ongekende bloei van het kapitalisme in de zestiende en zeventiende eeuw. Om het mooi sociologisch te zeggen: Weber ging uit van het heilseffect van wereldlijke activiteiten en de daardoor ontstane nieuwe gedragspatronen bij de gelovige (puriteinse) calvinisten. Die trof hij aan in Zwitserland, Duitsland, Nederland, Scandinavië en de Angelsaksische landen (inclusief het Oosten van Amerika) en zolang ze nog protestants waren ook in landen als Vlaanderen (tot 1585) en Frankrijk (tot 1685).

Onthouding

Interessant is dat Weber aan zijn verblijf in Rome ook een grote bewondering voor de geestelijken in de kloosterorden overhield. Die hadden (en hebben nog steeds) hun dagelijks bestaan langs duidelijke en *ordelijke* lijnen georganiseerd. Kloosters praktiseren een ascetisch leven. Ascese betekent 'onthouding' en bij de kloosterorden was dat een onthouding *buiten* de wereld. Weber had niet veel op met de katholieke *kerk*, want daar is het moderne leven aan voorbijgegaan, heel anders dan bij de katholieke *orden*. In de katholieke kerk komt het heil uitsluitend via de kerk en de door de kerk bediende sacramenten. In het protestantisme is er juist een totale eliminatie van het heil via de kerk en is er een directe verbinding tussen God en mens, hetgeen de protestantse mens in een innerlijk isolement en grote eenzaamheid brengt. Ook dat geeft weer aanleiding tot het zoeken naar bewijzen van uitverkoren zijn en tot gedrag dat bevorderlijk is voor de kapitalistische ondernemingsgeest. In het calvinisme wordt dat onthouding *in* de wereld, vond Weber. Het woord 'orde' spreekt boekdelen, vond hij, het is een woord dat je ook in de geschriften van Calvijn vele malen tegenkomt. Voor Calvijn leidt wanorde en chaos tot zondig gedrag. "De wetten op ethisch gebied werden door Calvijn aan-

gescherpt en een goed georganiseerd kerkelijk apparaat hield toezicht op alles en iedereen (in Genève)", schrijft de kerkhistoricus Selderhuis. Er was in de zestiende en zeventiende eeuw in de protestantse gebieden een rationaliseringsbeweging aan de gang, die ook op kerkelijk terrein alles en iedereen beïnvloedde. En tegelijk was er dat ascetische leven in de wereld. Weber ziet dus een drietakt: arbeidsethiek, geestesgesteldheid, kapitalisme.

Advies aan de jonge ondernemer

Om de geestesgesteldheid die uiteindelijk tot het moderne kapitalisme zou leiden te begrijpen, ging Weber te rade bij een Amerikaanse puritein *pur sang*, Benjamin Franklin (1706-1790), beroemd als mede-opsteller van de Amerikaanse onafhankelijkheidsverklaring (1776). Franklin gaf in zijn advies aan een jonge ondernemer uit 1748 duidelijk aan vanuit welke geest een gelovig calvinist dient te leven:

1. Verspil geen tijd, want tijd is geld en wie deeltijds werkt, smijt geld weg. Werken is een voortdurende plicht, besteed je tijd niet aan wereldse vermaken, maar af en toe een goede maaltijd is gezond. Hoewel: eet niet teveel vlees.
2. Geld brengt geld voort, dat op zijn beurt weer geld voortbrengt, een grotere som naarmate iemand meer krediet heeft. Geld mag niet worden gebruikt voor luxe en ijdel genot, maar geld (ook in de vorm van rente) is onmisbaar in het zakenleven.
3. De goede betaler is meester van andermans beurs, dat wil zeggen: wie op tijd betaalt, kan altijd weer krediet krijgen.

Geld verdienen is in de moderne economische orde resultaat en uitdrukking van het harde werken dat de christelijke beroepsplicht met zich mee brengt, dat leerde Franklin als jongen thuis

van zijn ouders. “Waarom is dat zo?” Op die vraag van zijn zoon antwoordde de vader van Benjamin met een bijbeltekst: ‘Zie je iemand die goed is in zijn beroep? Hij zal koningen dienen’. (Spreuken 22: 29).

Tot slot

De mening dat egoïsme en een graai-cultuur een diepe recessie heeft veroorzaakt wordt allereerst aangehangen. Velen zullen voorbeelden kunnen geven van het graaien van kapitalisten en het verval van beroepsplicht en arbeidsethiek. Velen zullen de oorzaak zoeken in materialistische motieven.

Webers stelling over het verband tussen arbeidsethiek en kapitalisme vormt een tegengewicht tegen de visie dat materiële omstandigheden het sociale leven bepalen. Hij legt de nadruk op de grote invloed van opvattingen en denkbeelden van mensen als reactie op wat hun geloof hen ingeeft. Voor de calvinist is er de innerlijke noodzaak om zijn geloof in het wereldse beroepsleven waar te maken. Dat is de positieve drijfveer tot ascese in het dagelijks leven, een visie die nog niets van haar waarde verloren heeft.

De stelling, dat ethisch gedrag zowel God als de mensen welgevallig is, zal door alle christenen worden beaamd. Wat dat betreft zijn de verschillen tussen protestantisme en katholicisme gelukkig vervaagd. Geen mens zal thans beweren dat bij katholieken een minder kapitalistische geestesgesteldheid heerst, maar ook niet dat juist daar het onethische kapitalistische gedrag te vinden zou zijn.

Albert Louis MOK

Emeritus professor economische sociologie, Universiteit Antwerpen

Over nietsdoen en arbeidsmoraal

Verwongen visie

Als synoniem voor ‘verveling’ geeft mijn woordenboek o.a. het woord ‘nietsdoen’. Is dat terecht? Het mag dan waar zijn dat het overheersende kenmerk van verveling omschreven kan worden als het ‘niets’ (de ledigheid) dat ons aangaapt, maar dat kan niet alleen bij ‘niets-doen’, maar ook bij ‘doen’ (sleur!) het geval zijn. Dat wij verveling niettemin toch met ‘nietsdoen’ associëren zegt m.i. dan ook meer van onze verwongen visie op het nietsdoen, dan van het begrip verveling. In dit artikel een pleidooi voor de (her)waardering van het ware nietsdoen, wat mijns inziens tegelijkertijd een relativering impliceert van de ‘heiligheid’ van ons begrip arbeid.

Afgeleide

Het woord ‘nietsdoen’ is, in onze taal, geen zelfstandig begrip, maar slechts een afgeleide van het begrip ‘doen’. Dat zegt al iets over ons uitgangspunt: doen is blijkbaar een ‘positief’ begrip. En daarvoor hebben we het ontkennend voorvoegsel ‘niets’ gezet: nietsdoen is blijkbaar een ‘negatief’ begrip. Hoe zit dat?

Scheldwoord

In het meest positieve geval plaatsen wij het ‘nietsdoen’ in de tijd na gedane arbeid: nietsdoen als welverdiende beloning. We noemen het dan: ‘pauze’, ‘vrije tijd’, ‘vakantie’, ‘rust’, enz. Maar voor het nietsdoen op zichzelf, dus zonder dat het wordt afgewisseld door arbeid, hebben we in onze taal in feite geen woord of het is een scheldwoord. Een scheldwoord waartoe derhalve, in onze maatschappij, al de werkelozen, vaak verplicht (!) tot ‘niets-doen’, veroordeeld zijn: kasseien-slijper, vliegenvanger, flierefluiter, zonneklopper, lanterfanter, duimendraaier, pierewaaier, baliekluiver, slampamper, klaploper, leegloper, beuzelaar, luiwammes, lapzwans, dagdief, doeniet (!), kortom: werkschuwtuig.

Zingeving

Deze geringschattende kijk op nietsdoen hangt mijns inziens samen met onze onmacht om zin te zien in tijd *los* van arbeids-

tijd. Tijd, die niet wordt afgewisseld door arbeidstijd (de tijd dus van de werklozen), zien wij hoofdzakelijk als bron van onnut en verveling. Het grootste deel van onze zingeving hebben wij aan de (loon)arbeid verbonden. Het gevolg daarvan is weer dat wij ons pas iets *waard* voelen als wij werk hebben. Wie iets *doet* (lees: wie een baan heeft en geld verdient) *is* iets. Wie beknot wordt in z'n werk, voelt zich ook in z'n eigenwaarde beknot. Wie *niets doet* (lees: wie geen baan heeft en geen geld verdient) *is* niets. En zo is het doen, verstaan als loonarbeid, één van de hoogste (zingevende) waarden geworden op de waardenschaal van onze maatschappij.

Andersom

Op die manier is 'doen' voor ons dus het positieve en 'nietsdoen' (doen, met het ontkennend voorvoegsel 'niets') het negatieve begrip. Hetzelfde, maar dan met een negatief achtervoegsel, zien we bij de woorden werk/werk-*loos*, arbeid/arbeids-*loos*. Bij de Klassieken was het precies andersom. In het klassieke Grieks en Latijn wordt het woord voor 'werken' *negatief* uitgedrukt, en het woord voor 'nietsdoen' *positief*. 'Nietsdoen', is in 't Grieks: *scholè*. In 't Latijn: *otium*. Om nu het *tegendeel* van nietsdoen ('werk', 'werkzaamheid') uit te drukken, wordt er in beide talen een ontkennend voorvoegsel voor gezet. In 't Grieks: *ascholè*. In 't Latijn: *negotium*!

Onderdrukkend

Terecht zou men nu kunnen tegenwerpen dat dit te maken heeft met het feit dat de Klassieken de slavenarbeid goedkeurden. De arbeid (het negatieve *ascholè/negotium*) was het domein van de slaven, het nietsdoen (het positieve *scholè/otium*), was het domein van de wijsgeren en andere hooggezetenen. Akkoord. Maar dan mogen we ook wel eens wijzen op het onderdrukkende karakter van onze eigen arbeidsmoraal. Om te beginnen zit dat karakter in onze maatschappelijke structuren, waarin de waarde van mensen vooral in termen van efficiëntie en rentabiliteit gemeten wordt, waarbij de humaniteit in de marge wordt gedrukt als tweederangs hobby voor 'softies' en naïevelingen en waarbij gedwongen werkloosheid maar met grote moeite erkend wordt als sociaal en humaan onrecht. Voorts zit dat karakter nogal eens in de reacties uit de om-

geving van werklozen. Illustratief daarvoor is bijvoorbeeld de volgende uitspraak van een werkloze die ik in een boek las: "Je voelt je er door je omgeving op aangekeken. Je durft je aanvallend niet te vertonen. Als je je na een poosje toch naar buiten waagt, krijg je van die fijne opmerkingen te horen als: "Zo buurman, nog geen werk?" En het is ook zo leuk als je kinderen thuiskomen met de mededeling dat een van de speelkameraadjes heeft gezegd: "Mijn pappie heeft lekker een goeie baan en jouw pappie niet. En jouw pappie leeft van onze belastingcenten."

Bid en werk

Misschien kunnen we zeggen dat, in Europa, de arbeid als *waarde* vooral door de monniken (op al of niet vermeende bijbelse gronden) is uitgevonden. Alom bekend is de uitspraak (rond 500) van de ordestichter Benedictus: "ora et labora" = "bid en werk". Oorspronkelijk echter, in de Middeleeuwen, gold dit gezegde in hoofdzaak voor de kloosterlingen, niet voor de gewone mensen. Die waren weliswaar genoodzaakt te ploeteren voor hun levensonderhoud, maar zodra ze voldoende eten hadden vergaard, deden ze liever 'niets' dan zich af te tobben voor wat ze niet nodig hadden. *Wij* noemen dat 'ledigheid', voor hen was het 'levenslust'. Arbeid hing samen met dwang en noodzaak. Nietsdoen hing samen met eigen wil en vrijheid.

Arbeid in de bijbel: éérs de Sabbat!

Het is onmogelijk om over de arbeid in de bijbel te spreken zonder over de Sabbat te spreken. Sterker: zonder éérs over de Sabbat te spreken. Want, is het in onze (wereldlijke) maatschappij zo dat de rustdagen in 't teken staan van de arbeidsdagen (rusten om weer te kunnen werken), in de bijbel staat de arbeid onder het teken van de sabbatdag. Zeker, de sabbatdag is een rustdag (sabbat = rus-

ten: God zelf rustte op de zevende dag), maar allereerst is de sabbatdag: gedenkdag waarin centraal staat dat de joodse arbeidsslaven uit de slavernij in Egypte bevrijd werden, en wel: door “de sterke arm van God”. Als zodanig is de sabbatdag eerst en vooral: bevrijdingsdag en goddelijk gedenkteken, opgericht opdat de mens nooit zal vergeten: in de ogen van God ben ik niet bedoeld om slaaf te zijn (wat ook al duidelijk wordt door het feit dat de eerste volle dag van Adam een sabbatdag was!). Van wie dan ook. Waarvan dan ook. Noch slaaf van zijn arbeid (of van zijn baas!), noch slaaf van zijn ‘nietsdoen’. Pas wie dat in het oog houdt, pas wie uitgaat van de Sabbat, kan gaan spreken over de arbeid in de bijbel. En dan spreekt het vervolgens vanzelf dat dat bijbels arbeidsbegrip nooit tot een onderdrukkend arbeidsethos kan leiden! Ook het “zweet uws aanschijns” van na de zondeval (Gen.3:19), staat onder het (bevrijdings)teken van de Sabbat. Illustratief daarvoor is bijvoorbeeld dat, in de Decaloog, eerst het sabbatsgebod en pas daarna het arbeidsgebod aan de orde komt (Ex.20:8; Deut.5:12).

Bewerken en bewaren

Nu we dus over de Sabbat gesproken hebben, kunnen we over het bijbelse arbeidsgebod spreken. Centraal staat daarbij Gen.2:15. Waar vermeld wordt dat God de mens in de hof van Eden plaatst: “om die te bewerken en te bewaren”. Van in den beginne af aan kunnen we dat inderdaad *dé* (arbeids)opdracht van de mens noemen: het bewerken en bewaren (behoeden) van de schepping. Maar wij, met al onze techniek, die wij echter in dienst gesteld hebben van al onze kapitalistische vlijt, wij *bewerken* de aarde wel, maar *bewaren* wij haar ook? Halverwege onze 20e eeuw schreef Max Dendermonde een boek waarin hij twee werelden tegenover elkaar zette. Enerzijds de wereld der techniek, anderzijds de wereld van het nietsdoen. De titel spreekt boekdelen: “De wereld gaat aan vlijt ten onder”.

Economie van het genoeg

Maar laten we de hoop niet verliezen, want als het zo is, zoals Max Weber stelt, dat het calvinistische arbeidsethos in niet geringe mate heeft bijgedragen tot onze kapitalistische economie van de groei

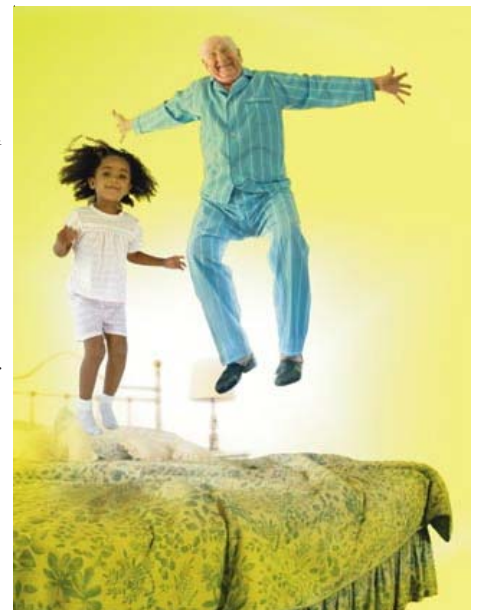
(waaraan de wereld ten onder dreigt te gaan) dan valt omgekeerd te hopen dat een herwaardering van het nietsdoen ten goede komt aan een economie van het genoeg, hetgeen op zijn beurt weer het voortbestaan van de aarde ten goede zou komen.

Tijd: je geld of je leven?

Het beroemdste en meest tot de verbeelding sprekende gedeelte over, wat ik waag te noemen: “nietsdoen in de bijbel”, is ongetwijfeld Mattheüs 6:25-34. Het gedeelte over de vogelen des hemels en de leliën des velds. Poëtisch proza tegen de “heiligheid” van de arbeid, zouden we het kunnen noemen. Of: tegen de arbeid als heilige geldkoe. Het is immers nauw verbonden met het voorafgaande gedeelte (6:24) waar Mattheüs schrijft: “Niemand kan twee heren dienen (...) gij kunt niet God dienen én Mammon (de geldgod). Een nog altijd actuele aanklacht tegen ons westerse tijd-is-geld-besef. We kunnen nu uit deze gedeelten van Mattheüs concluderen wat tijd in de bijbel wél en niet is. Ze wordt niet gedomineerd door geld

(verzamelt u geen schatten op aarde, 6:19) ze is dus *niet* allereerst geldtijd of arbeidstijd. Ze is wél: leventijd. Het gaat hier immers om de aandacht voor het leven zelf (“...is leven niet meer dan (...) ziet naar de vogelen (...) let op de leliën...”). Hier wordt gezegd: tijd is niet

geld, maar tijd is leven. We zouden het misschien een lofdicht kunnen noemen op het door God geschonken en gedragen leven. Een ode op het leven, zoals dat door God bedoeld is. En dat blijkt een ode op het *onbezorgde* leven te zijn. Of, laten we zeggen: een ode op het... nietsdoen.

ds. Ernst VEEN,
predikant te Leuven.

Graag uw aandacht voor...

Courcelles

ds. Michel de Bock, die binnenkort met pensioen gaat, heeft zich vrijwillig ter beschikking gesteld van de gemeente Courcelles.

Horebeke

Ds. F.J. Daane heeft laten weten, de gemeente Horebeke te verlaten voor de Vrije Evangelische gemeente van Nijverdal. Hij legt op 1 september 2009 zijn ambt in Horebeke neer.

Ronse

Ds. Iwan de Graaf ontving een beroep uit Zwaagwesteinde (NL).

De gemeente Ronse wordt vacant op 1 september a.s.

Antwerpen-Oost

De gemeentevergadering van Antwerpen-Oost heeft een beroep uitgebracht op Johan Visser, dat hij heeft aangenomen. De inzegening tot het predikambt zal plaatsvinden op 20 september 2009.

Missionnair gemeente zijn

Een werkgroep gaat binnenkort aan de slag om een missionaire studiedag voor te bereiden tegen voorjaar 2010. We houden u regelmatig op de hoogte van de vorderingen. Deze dag moet allereerst een "vierdag" worden. Een dag van vreugde en dynamiek, waar de Geest Gods doorheen waait. We bidden dan ook dat hierop zegen mag rusten.

Nieuwe districtsvoorzitter ABL

Ds. Katelijne DEPOORTERE (Antwerpen-Zuid) werd benoemd tot voorzitter van het district Antwerpen-Brabant-Limburg als opvolgster van ds. G. Snauwaert. Ds. Snauwaert bereikte de leeftijd van 70 jaar en ging onlangs met pensioen.

Data synodevergaderingen

De synode komt in 2009 maar één dag samen. We bespreken het verslag van de synodale raad, als ook enkele concrete voorstellen van de werkgroep Ambten. De datum ligt al vast, de locatie wordt later bekendgemaakt. De synodeleden kunnen alvast zaterdag 14 november 2009 in de agenda noteren. Ook voor de najaarssynode in 2010 liggen de data al vast: zaterdag 13 en zondag 14 november 2010.

Kantoren Marsveldstraat gesloten

Naar aanleiding van de verhuis gaan de kantoren van de Marsveldstraat vanaf 22 juni definitief dicht met het oog op de verhuizing naar de Brogniezstraat 44 – 1070 Brussel (Anderlecht). Meer precieze gegevens ontvangen alle gemeenten en commissies later via synodale berichten.

Calvinjaar

9 leden van de VPKB woonden onder leiding van de synodevoorzitter de bijzondere Calvin dienst bij die werd gehouden te Noyon op zondag 17 mei 2009. 1.200 protestanten uit de regio Parijs waren er samen om voor het eerst sinds de Reformatie weer een protestantse dienst te houden in de geboortestad van de grote reformator. Naast de voorzitter van de Belgische kerk waren ook de voorzitter van de Conferentie van Kerken in Europa, de voorzitter van de *Eglise Réformée de France* en de voorzitter van de *Fédération protestante de France* aanwezig.

Financiën

Zoals in veel kerken het geval is, moet ook de centrale penningmeester van de VPKB de vinger op de knip houden. Ten einde in goede harmonie en op realistische wijze de toekomst financieel in te gaan, werden alle districten uitgenodigd voor een overleg met de synodale raad. Op basis van de gemaakte opmerkingen kan het budget 2010 dan realistisch worden aangepakt.

Belangrijke stap naar wettelijk statuut gevangenis-aalmoezeniers en consulenten

Een delegatie van de “Interlevensbeschouwelijke Raad voor Morele en Godsdienstige Bijstand aan Gedetineerden” werd gisteren persoonlijk ontvangen door de minister van Justitie op zijn kabinet. De minister feliciteerde de Raad voor het degelijke werk dat werd verricht aan het voorontwerp van Wetsvoorstel en Koninklijk Besluit betreffende een administratief en financieel statuut voor de aalmoezeniers en morele consulenten in de penitentiaire inrichtingen.

De minister is van plan met dit

voorontwerp van Wetsvoorstel en Koninklijk Besluit zéér snel aan de slag te gaan en de parlementaire weg te laten volgen. Er zal een technische studie van het voorontwerp gebeuren door deskundigen op het kabinet van de minister van Justitie. Uiteraard zal een aantal studies en berekeningen moeten worden gemaakt naar onder meer de budgettaire impact. De Interlevensbeschouwelijke Raad zal via het kabinet van de minister op de hoogte worden gehouden van de verdere ontwikkelingen.

De Interlevensbeschouwelijke Raad kan zich nu ook voorbereiden op een formele erkenning door de minister van Justitie. Voor het moment wordt het secretariaat van de Raad waargenomen door de adjunct secretaris-generaal van de Unie voor Vrijzinnige verenigingen Mevr. Anne-France Ketelaer en het moderatorschap van de raad door Ds. Christian Bultinck, regionaal administrateur van de protestants-evangelische aalmoezeniersdienst in de penitentiaire inrichtingen. Alle erkende levensbeschouwingen in ons land zijn in de Raad vertegenwoordigd.

Contact en informatie: ds. Christian Bultinck, 0479/51.79.20 of bureau: 052/33.91.68.

Studiefonds : Ik help een kind

Dit is de naam van het studiefonds van de Coördinatie Kerk en Wereld. Daaruit ontvangen jongeren van de Presbyteriaanse Kerk in Rwanda financiële steun voor hun secundaire studies. Vele donateurs geven al jaren trouw.

Met nieuwe donateurs zijn we erg blij. En met elke eenmalige gift! Giften kunt u storten op rekeningnummer 125-9302045-30 van Protestantse Solidariteit o.v.v. ‘Ik help een kind’ (fiscaal attest vanaf 30 Euro)

Ik help een kind

Contactpersoon: Jean Lenders -tel. 03-666.24.99

E-mail: ikhelpeenkind@hotmail.com

Faculteit voor Protestantse Godgeleerdheid

Met een psalm om de tafel

Op 13 mei werd in de Faculteit een faculteitslunch gehouden. Een nieuwe traditie, die we een paar jaar geleden hebben ingesteld. Studenten en docenten komen dan samen voor ontmoeting, gesprek en maaltijd, waarbij op een licht verteerbare manier ook een theologisch thema wordt opgeendiend. De faculteitslunch van 13 mei markeerde het einde van het collegejaar. Natuurlijk zijn er dan nog de nodige examens te doen, want het is niet het einde van het studiejaar; maar wel een goed moment om in een informele sfeer weer eens bij te praten.

Het theologisch thema werd dit keer bereid door prof. Dorothea Erbele-Küster, hoogleraar Oude Testament. Haar bijdrage ging in op psalm 42. Velen kennen die psalm als “t Hijgend hert”, naar de eerste woorden uit de berijming. Het is een diep gedicht over een mens in ademnood, zoekend en verlangend naar zin en levensvervulling. We luisterden naar een eigen vertaling en gingen in op het woord ‘nefesh’, wat doorgaans met ‘ziel’ vertaald wordt. Dan blijkt weer hoe lastig vertalen is. Het woord heeft een zoveel diepere en bredere rijkweite. In de psalm lezen we hoezeer een mens gezien wordt als ‘uit één stuk’, waarbij het lichamelijke en het geestelijke nauw met elkaar verbonden zijn.

’s Middags luisterden we naar Prof. dr. Anne Marie Reijnen. Naar aanleiding van haar verblijf in Princeton (Verenigde Staten) ging zij in op de rol van theologie en geloof in de verkiezing van Barack Obama tot president van de VS. Al met al een mooie dag, die 13^e mei, aan het einde van het collegejaar!

New Perspectives on Paul and Judaism

Op 14-15 september a.s. wordt in Leuven een zogenaamd ‘Academic Seminar’ gehouden onder leiding van de hoogleraren Bieringer en Pollefeyt. Deze systematisch- theologische en exegetische conferentie heeft als thema: ‘New Perspectives on Paul and Judaism’.

In een internationale setting zullen theologen uit verschillende landen een inbreng hebben om met

elkaar tot een uitwisseling te komen van gedachten en inzichten.

Sprekers zijn onder meer Michael Bachmann (Siegen, Duitsland), William S. Campbell (University of Wales, Lampeter), Philip A.

Cunningham (St. Joseph’s University, Philadelphia), Hans Hermann Henrix (Aken, Duitsland), Daniel Langton (Manchester, UK), Mark Nanos (University of Kansas), John T. Pawlikowski (CTU Chicago) en, last but not least, Anne Marie Reijnen (Faculteit voor Protestantse Godgeleerdheid Brussel).

De titel van prof. Reijnsens referaat is “Cosmos and (New) Creation in Paul’s Thought” en zal gaan over Paulus’ gebruik van Hellenistische en Joodse denkmodellen in het nadenken over kosmos en schepping.

Uitgebreide info is te vinden op: http://www.theo.kuleuven.be/page/conf_paulandthejews/

De Faculteit in de zomer

In de zomerperiode is de Faculteit enkele weken gesloten, namelijk van 10 juli tot aan 17 augustus. Geïnteresseerden kunnen ondertussen natuurlijk wel de website van de Faculteit bezoeken. De studiegids voor het jaar 2009/2010 zal daar dan al te vinden zijn.

Voor een persoonlijk gesprek over de mogelijkheden van het volgen van de theologische studie aan de Faculteit kan contact opgenomen worden met de decaan, prof. dr. Peter Tomson.

Informatie

- op de website <http://protestafac.ac.be>;
- bij de decaan, prof. Peter Tomson (02/527.03.08 of +31/878.767.957, pjtomson@evonet.be);
- bij de secretaresse, mw. Anne Joué (02/735.67.46, info@protestafac.ac.be).

Uitgeroosterd

Het is een lovenswaardige gewoonte om als predikant op maandag al even vooruit te blikken naar de hoofdlesing voor de aanstaande zondag. Soms gaat dat meteen gepaard met wat exegetisch onderzoek. In elk geval en opdat het wat kan rijpen gedurende de week, wordt het bijbelgedeelte alvast door mij gelezen. De voorgeschreven lezing welteverstaan. Ik volg een leesrooster en vind dat elke voorganger dit behoort te doen. Een predikant is een 'Verbi Divini Minister', een dienaar van het goddelijk woord. Leg mij dus maar een last op de schouders. Alles beter dan dat ik zelf een woordenpakketje uitkies. Die last is mij te zwaar. Ik zou zondag na zondag de goegemeente op mijn eigen stokpaardjes laten rijden. Een op den duur slaapverwekkend ritme. Immers, kies ik zelf een tekst, kan dat strikt genomen niets anders betekenen dan dat ik van te voren heb gedacht er 'iets' mee te kunnen. Die insteek loopt het gevaar dat de gekozen tekst weinig kans krijgt om meer te zeggen dan waartoe die door mij werd opgeroepen. De zeggingskracht wordt in een mal geperst en overleeft dat zelden.

Neen, ik draag een ambt en ben een ambachtsmens. Ik wil een opdracht krijgen, een bestelling door derden. En, hoe groot ook de crisis, mijn orderboek is altijd vol. Het probleem is wel dat er geen enkel leesrooster bestaat waarmee ik meer dan een haat-liefdeverhouding heb. Zo werd enige tijd terug mijn vrolijke maandagmorgengevoel weer gekruist door ergernis. Niet omdat ik vreesde met de opgelegde tekst weinig te kunnen doen. Juist dat soort wanhoop maakt, na een weliswaar moeizame weg vol woestijngedachten, kans uit te monden in een doorleefde preek. Neen, mijn ergernis betrof het feit dat voor de zoveelste maal dat ene en zo bekende bijbelgedeelte op het menu stond.

Zoals wel vaker, overviel me de gedachte: 'Dat wat ik door mijn brave onderwerping aan een leesrooster wil voorkomen, haal ik door de achterdeur in huis'. Wij, theologen en andere kerkmensen, hebben de bijbel teveel in een liturgisch kader gewrongen: allerlei keuzes hebben geleid tot een keurige orde met regelmaat en allerlei geplogenheden. De prijs is hoog en wordt betaald door al die bijbelgedeelten die er niet in passen. Het is toch veelzeggend dat wanneer de opstellers van een rooster zich eens buiten de preselectie begeven en een buitensporig bijbelboek aanreiken, dit door zowel voorgangers als kerkgangers als een verademing wordt ervaren. Helaas blijft een dergelijke ingreep teveel een uitzondering, vaak in de zomerperiode. Veilig onder het liturgisch groen, de meest kleurloze kleur in de kerk. Alsof het dan even mag. Maar daarna gauw weer terug, want er is een bijbel in de bijbel. Wat daarbuiten valt is tweederangs. Voordat de gemeente aanschuift in de banken om 'onder het woord' te zitten, is er eerst heel wat uitgefilterd en vooral: opzij gezet. Dit, met een andere menselijke constructie, het liturgisch jaar - dat we, om het een zweem van natuurlijkheid mee te geven, seizoenen hebben toegedicht - als bondgenoot.

Een reformator als Calvijn, die niet hoog opliep met eender welk liturgisch jaar en zware reserves had bij de viering van christelijke hoogtijdagen, hield vaak een doorlopende lezing aan. Zo gebeurde het eens dat hij op Eerste Kerstdag preekte uit Deuteronomium. Dat was wellicht ook niet alles, maar misschien wordt 2009 pas echt een Calvijnjaar indien de komende synodevergadering een werkgroep de opdracht geeft om een leesrooster op te stellen dat op geheel andere leest is geschoeid dan de gebruikelijke. Een leesrooster zonder de eeuwigheidpretenties van een A-, B- en C-jaar. Gewoon iets om een keertje te doen. Daarna zien we wel. Geen enkel leesrooster is mij heilig, het principe des te meer.

ds. Steven FUITTE, predikant Protestantse Kerk Brussel

Primeur in Anderlecht?

Al jarenlang zijn we er ons van bewust een “missionaire kerk” te willen zijn. Er zijn heel wat pogingen ondernomen om dat waar te maken. We probeerden het op de traditionele manier: met het verspreiden van traktaten, met het houden van lezingen voor buitenstaanders in het cultureel centrum “De Rinck” in Anderlecht, met de jaarlijkse “Johannes de Heer Zangnamiddag” of de “Adventnamiddag”. En er kwam wel publiek van buiten de gemeente, maar het was toch een beperkt publiek dat bovendien in de loop der jaren in getal terugliep.

De laatste jaren groeide het idee om aansluiting te vinden bij bijvoorbeeld de monumentendag. Zo zouden we onze gemeenschap meer bekendheid kunnen geven in de onmiddellijke omgeving. Maar wat stelt ons kerkgebouw voor als monument? Bovendien bleek Brussel niet mee te doen aan de monumentendag in Vlaanderen. Het idee om een bijbeltentoonstelling te organiseren nam vastere vorm aan. En ook groeide het idee om dat te combineren met de “Erfgoeddag” die in Vlaanderen en Brussel tegelijkertijd wordt georganiseerd. Daarnaast waren we het laatste jaar druk bezig met de voorbereidingen voor het 120 jarig bestaan van onze gemeente. We maakten een samenvatting van het boek “100 jaar Bethlehem” van de heer De Raaf. En er werd een boek uitgegeven over het leven en werk van onze eerste twee predikanten met als titel “Broodhuis, Bethlehem, zo begon het in Anderlecht”. Eigenlijk wilden we dit alles gaan vieren in combinatie met het Calvijnjaar, maar dat bleek toch teveel van het goede. Wat overbleef: de bijbeltentoonstelling en “een historisch overzicht van het begin van onze gemeente”.

Maar hoe doe je dat concreet? Waar moesten de accenten worden gelegd? Hoe wilden wij ons profileren? Na de kennisname van het thema “uit vriendschap” van de erfgoeddag kreeg het programma en de opzet vastere vorm. Panelen maakten de bezoekers wegwijs. Langs de banken, naar het liturgisch centrum (waar alles klaar stond voor de viering van het Heilig Avondmaal), langs het orgel, via de consistorie naar de vergaderzaal met

de eigenlijke tentoonstelling. Daar lagen oude waardevolle en nieuwere Bijbels, afkomstig uit de collectie van een onzer leden. Enkele mooie exemplaren werden uitgeleend door het museum van de William Tyndale kerk. En er was ook een reeks nieuwe uitgaven en wat jeugdmateriaal. Een grote vlag aan de ingang van de kerk met het opschrift “Erfgoeddag” heette de bezoekers welkom. Om 10 uur werden de deuren geopend en voor de middag daagden er slechts twee mensen op, maar de volgende uren kwamen er niet minder dan 30 bezoekers. Het waren stuk voor stuk mensen die veel interesse toonden. Door vrijwilligers werden ze goed opgevangen en op deskundige wijze begeleid.

We kijken terug op een mooie erfgoeddag. We hebben onszelf goed in de verf kunnen zetten. En daarmee zijn we in de buurt bekender geworden. Misschien geen primeur voor de VPKB, maar voor de Bethlehemkerk in Anderlecht was het zeker een primeur. Een primeur die voor herhaling vatbaar is, al is het dan geen primeur meer!

Dhr. Theo STEVENS,
kerkenraadslid Anderlecht.

Heringebruikname Oude kerk Horebeke

14 juni 2009

De laatste maanden werd er hard gewerkt aan de restauratie van de Oude kerk te Horebeke. Deze werken zijn nu achter de rug. Dankzij binnen- en buitenlandse steun konden de laatste jaren de pastorie, het wandelpad en nu de Oude kerk gerestaureerd worden.

Protestantse Kerk Brussel

Zondag 7 juni 2009, 16.00 u.

**Interreligieus Concert: vele stemmen,
één klank - spirituele & muzikale ont-
moetingen**

Vanuit de overtuiging en de ervaring dat religie niet tot verdeeldheid hoeft te leiden, maar tot wederzijds respect uitdaagt, presenteren de organisatoren voor het 2de achtereenvolgende jaar een boeiend programma met muziek, zang en poëzie. Dit jaar worden de religieuze tradities

elk vertegenwoordigd door weer een andere interne stroming dan bij het Interreligieus Concert van vorig jaar :

- Islamitische traditie: Ghalia Benali & groep (Tunesië);
- Christelijke traditie: Ciprian Zeno Popescu, tenor & Ana Camelia Stefanescu (Roemenië);
- Hindoetraditie: Paramita Chakrakarty (sacrale dans), Sunanda Mukherjee (zang), Sandip Banerjee (tabla) (India).

De artiesten brengen elk een stukje muziek vanuit hun eigen spirituele achtergrond. Vervolgens 'reiken ze elkaar de hand' in een interreligieuze muzikale ontmoeting, over de grenzen van hun eigen traditie heen. Het concert wordt gevolgd door een receptie en een ontmoetingsmoment.

Toegang: € 8

Voorverkoop: € 6 door overschrijving op 001-3296865-08 t.n.v. KMS-Brussel, met vermelding van 'concert 7/6'

Info : tel. 02 533 29 26 - email: brussel@kms.be

Brugge

**zondag 7 juni tot zondag 23
augustus**

**Start Open Kerken en
Calvijntentoonstelling**

Met een aperitiefconcert, een glas en een hapje en een feestelijke eredienst gaat op zon-

dag 7 juni "Open Kerken" en de opening van de Calvijntentoonstelling van start in de Verenigde Protestantse Kerk Brugge, Keersstraat 1 (zijstraat Philipstockstraat, nabij de Markt), 8000 Brugge.

Vanaf zondag 7 juni tot zondag 23 augustus is de kerk elke vrijdag, zaterdag en zondag geopend van 12.00 tot 16.00 uur. Er is dan gelegenheid de Calvijntentoonstelling te bezoeken, even stil te worden, een kopje koffie of thee te drinken, een gesprek te hebben of te luisteren naar muziek. Van harte welkom!

De feestelijke eredienst op zondag 7 juni begint om 10 uur. Voorgangers zijn dr. G. Liagre, voorzitter van de Verenigde Protestantse Kerk in België en de plaatselijke predikant dominee J.C. de Beun.

Daarna is er - om 11.30 uur - een aperitiefconcert, waarin gemusiceerd wordt door Chia Fen Wu (sopraan), Dirk Moelants (gamba) en Dimos de Beun (klavecimbel). Zij brengen onder meer werk van Bach, Monteverdi en Purcell.

In de voorverkoop is de toegangsprijs van dit concert 8 euro en aan de deur 10 euro.
(info: dimosdebeun@hotmail.com; 0478/62.94.65 of 050/68.45.81).

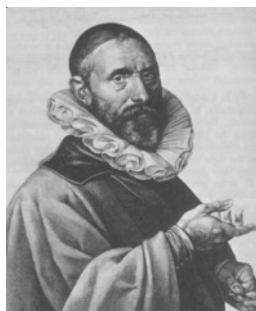
Een glas en een hapje om 12.30 uur sluiten de feestelijke opening af.

Hartelijk welkom : Keersstraat 1 - 8000 Brugge.

Antwerpen

zondag 21 juni: 15u00

Concert Jan Pieterszoon Sweelinck

Op het *programma* een selectie van psalmzettingen van Jan Pieterszoon Sweelincks *Pseaumes de David*, gebracht door een vocaal & instrumentaal ensemble, samengesteld uit leden van het Antwerps Collegium Musicum o.l.v. Willem Ceuleers

Meer info: www.dick.wursten.be/acm.htm en www.ceuleers.eu. Inleiding en toelichting door Dick Wursten.

Plaats : Kapel van het Theologisch Pastoraal Centrum (Groenenborgerlaan, Antwerpen)

Inkom vrij / vrije bijdrage

Evocantatie – mix van westerse en oosterse sacrale muziek

Sacrale Wervels, dat in 2009 voor de derde keer plaats vindt, brengt de verbindingen tussen hedendaagse kunst en zinging voor het voetlicht. Deze derde editie, nog meer dan vorige jaren, wil de klemtoon leggen op het verbindende element. Sacrale Wervels wil met deze editie onderstrepen dat hetgeen ons overstijgt ook verbindt. Uit dit oogpunt werd dan ook een universeel thema gekozen, namelijk *Licht*.

Licht wordt in alle religieuze en seculiere culturen als een symbool van universaliteit en eenheid beschouwd. Ook inzicht, bevrijding, innerlijke verlichting en leidend principe bij voortschrijdende levenservaring en overgang, maakt gebruik van licht als teken of symbool.

Verder biedt het thema ons een uitgelezen kans om meer dan voorgaande edities grensoverschrijdend te werken. Een heel nieuw element is het muzikale gedeelte dat uitvoeringen brengt van speciaal voor de editie van Sacrale Wervels gecomponeerde partituren rond het centrale thema.

Gent-Brabantdam

van 3 juli tot 29 juli

3de editie van het multimedia

kunstenproject

Sacrale wervels

Doorlopende tentoonstelling van zeven kunstenaars met zeven werken uit zeven disciplines met o.a. MARE, Americo Duarte en Katrijn Van Hellemont.

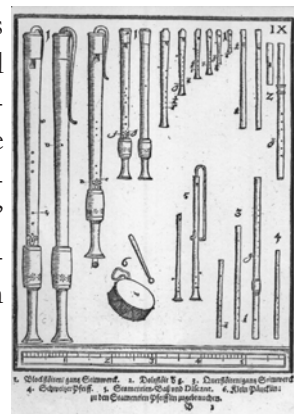
Concert vrijdag 3 juli om 20u – vernissage
Angelskij Sobor (Byzantijs koor) aangevuld met etnisch-meditatieve muziek
Concerten 18, 21 en 26 juli om 17u (Gentse Feesten)

Horebeke

5 juli 2009 om 15u

Concert

Ardalus brengt met slechts twee uitvoerders een heel gevarieerde kijk op de Engelse blokfluitmuziek uit de zestiende eeuw. Het programma 'Greensleeves' wordt gebracht op klavecimbel en talloze blokfluiten, in allerlei combinaties.

Muzikanten:

Jan Devlieger (klavecimbel en blokfluiten)

Karen Ketels (blokfluiten)

Na het concert verwachten we een vrije gift

In de Nieuwe Kerk

Korsele 39 - Horebeke

Geuzenfeest

15/16.08.2009 HOREBEKE

Verander jezelf, begin bij de wereld

Het wordt zeker de moeite waard om op 15 en 16 augustus in onze Geuzenhoek twee dagen lang samen te denken, discussiëren, luisteren, zingen, bezinnen, genieten, musiceren, spelen, kijken, leren, werken, rusten... rond thema's die ons allemaal aanbelangen.

Verander jezelf, begin bij de wereld. Iets om over na te denken... In Horebeke is een bescheiden werkgroep aan het proberen om enkele initiatieven te ontwikkelen die kunnen bijdragen tot een andere en betere wereld, en dat door onszelf en onze manier van leven te veranderen. U hoort er nog van, meer nog, doe mee!

Spek voor ieders bek?

De werkgroep heeft niet alleen veel nagedacht, er is ook een programma in mekaar gebokst, waarvan we hopen dat iedereen er iets van zijn gading in zal vinden. We sommen beknopt de belangrijkste programma-onderdelen op:

Zaterdag 15 augustus

In de voormiddag is er een oecumenische eredienst opgeluisterd door de Closer Walk Jazz band. Voorangangers: deken Raf Vermeulen en ds. Freek-Jan Daane.

Rond het middaguur kunt u een debat volgen over het thema van het Geuzenfeest. Deelnemers: ds. Henk Van Andel en Jeanneke Van de Ven. Moderator: Piet Piryns

's Namiddags vindt u zeker uw gading bij diverse informatiestands, ethische en duurzame verkoopstands, spel en animatie voor de kinderen, een workshop dans, vertellingen voor de 'grote mensen', een tentoonstelling Johannes Calvijn, de boekenbeurs Abraham Hans, een film over transitie of een lezing door "LOW IMPACT MAN" Steven Vroman.

In de late namiddag is er de zangdienst onder lei-

ding van ds. Saskia Ketelaar met medewerking van ons koor en het Horebeeks parochiekoor.

's Avonds volgt er een echte Vlaamse barbecue, muziek en dans, een folkbal met twee optredens (Altjira (zij waren vorig jaar ook al op het Geuzenfeest) (Helena Gezels, dochter van Eelkje en Johan speelt hierin mee) en Sakura) en natuurlijk een gezellig kampvuur.

Zondag 16 augustus

In de voormiddag kunt u de eredienst bezoeken in de kerk of deelnemen aan een natuurzoektocht.

In de namiddag krijgt u volgend aanbod : Boliviaanse zangers en dansers; de Boekenbeurs Abraham Hans; een tentoonstelling Johannes Calvijn; volksspelen; een compostmeester; jeugdschrijver Marc de Bel vertelt voor klein en groot; vrij podium voor jong of nieuw muzikaal talent. We zoeken nog kandidaten!

In de late namiddag staat op het programma, een aperitiefconcert "Moustache", een exotisch getint eetfestijn en een kampvuur met ... warme chocolademelk!

En nu nog de realisatie: HELP!

Het spreekt vanzelf dat onze werkgroep heel veel handen zal nodig hebben om dat allemaal tijdig en degelijk georganiseerd te krijgen. Hopelijk hoeven we je er niet van te overtuigen om spontaan je medewerking aan te bieden: we hebben je nodig! Samen aan een nobel project werken creëert een band van buurtschap, saamhorigheid, verbondenheid en vriendschap die niet zo gauw overwaait, integendeel, die jaar na jaar aan kracht wint. En hoe meer mensen we kunnen 'aansteken', hoe liever en hoe beter. Zo immers veranderen we alvast een beetje onszelf door te beginnen bij ons wereldje hier ter plekke, in Horebeke, op onze Geuzenhoek.

Kom gerust nu al 'uit je kot' en meld je bij ds. Daane of bij mevr. De Meyer.

Dichter tussen Rome en Genève

Promotie van Dick WURSTEN

ANTWERPEN – Hij maakte psalmen die in Genève graag gezongen werden. Tegelijk was hij een gevierd dichter aan het katholieke Franse hof. Clément Marot (1496-1544) belandde in het niemandsland tussen Rome en Genève. Dick Wursten probeert hem met zijn dissertatie gedeeltelijk te rehabiliteren.

Amsterdam stond op 19 mei 2009 in het teken van de psalmen. Aanleiding: de promotie van Dick Wursten dinsdagmiddag aan de VU. Maar ook het feit dat de universiteit onlangs een bijzondere collectie psalmboekjes uit de 16e tot de 18e eeuw verwierf.

Vorig jaar overleed in het Belgische Brasschaat Gert-Jan Buitink. Hij was een verwoed verzamelaar van psalmboekjes. De familie besloot de bijzondere collectie bij de VU onder te brengen. Met een symposium over de werkingsgeschiedenis van het Geneefse Psalter in Nederland en Frankrijk is de collectie vanmorgen officieel overhandigd en

werd tegelijk de tentoonstelling “Hoogtepunten uit de geschiedenis van het Geneefse Psalter” geopend. Een vesperdienst in de Waalse Kerk sloot de dag op een muzikale manier af.

Uit : Reformatorisch Dagblad

Gratis aangeboden : 850 lesuren Bijbels onderwijs !

De Vlaamse overheid biedt ieder kind en jongere op school gratis gedurende twee uren per week en dat twaalf jaar lang een godsdienst / levensbeschouwing naar keuze aan. De enige voorwaarde is dat de school een officiële school is, of met andere woorden : ze dient te behoren tot het gemeentelijk, stedelijk of provinciaal onderwijs of tot het gemeenschapsonderwijs (GO ! Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap). Vrije scholen, en dat zijn meestal katholieke, bieden deze keuze niet aan.

Een van de keuzemogelijkheden in het officieel onderwijs is protestants-evangelische godsdienst (PEGO). Deze keuze kan om geen enkele reden geweigerd worden, ook niet als uw kind het enige is dat deze keuze maakt. De verantwoordelijkheid voor deze cursus ligt bij de ARPEE commissie voor het protestants-evangelisch godsdienstonderwijs / Comité PEGO. De inspecteurs-adviseurs PEGO zorgen ervoor dat alle scholen en leerlingen een leerkracht toegewezen krijgen.

Een team van bijna 300 leerkrachten, die tot onze kerken behoren, bereidt zich voor om vanaf september weer het beste van zichzelf te geven, zodat de lessen een boeiende en betekenisvolle invulling krijgen.

Vinden wij het even belangrijk als onze overheid om onze kinderen Bijbels onderwijs te laten genieten? De lessen PEGO zullen een hoogtepunt in de schoolweek van uw kinderen zijn en een blijvende waarde in hun leven hebben. Voor u gratis, en de investering van de overheid in de samenleving meer dan waard.

Dr. Dick Wursten (inspecteur-adviseur PEGO)

Meer info : www.pego-site.be

Europese verkiezingen : waarom en voor wie kiezen ?

Erosie van onze democratische instellingen

Begin juni worden wij opgeroepen om te kiezen voor een nieuw Europees Parlement. De stemplicht in België maskeert het gegeven dat in alle andere landen van de Europese Unie, met uitzondering nog van Griekenland waar de stemplicht eveneens van kracht is, de belangstelling voor deze verkiezingen bij de publieke opinie eerder klein is. Dit onbehagen ten aanzien van de publieke zaak van Europa kent diverse oorzaken: het technocratische en abstracte imago van dit Europa, de problemen van de media om de kwesties die impliciet op het spel staan in de beslissingen die op Europees niveau genomen worden in wervende termen te vertalen en het gebrek aan visie van de politici wier horizon en actiefeld zich meestal beperkt tot het nationale of regionale terrein.

Nochtans is dit gebrek aan interesse voor het Europees Parlement niet gerechtvaardigd. Ondanks het feit dat dit parlement direct geassocieerd wordt met de beslissingen die door de raad van ministers genomen worden, moet de Commissie het akkoord van het Parlement krijgen om zijn mandaat te kunnen uitvoeren en heeft uiteindelijk het Parlement inzake financiële aangelegenheden het laatste woord. Als men hier het feit aan toevoegt dat de toepassing van de overgrote meerderheid van wetgevingen op nationaal niveau haar oorsprong vindt in het Europees Parlement, dan vertaalt dit gebrek aan interesse zich in termen van progressieve erosie van onze democratische instellingen, waarvan het stemrecht en de controle van de macht door de burgers juist de sleutels zijn.

Allen afhankelijk van elkaar

De noodzaak om een stem uit te brengen, dringt zich vandaag des te meer op, omdat de landen van de Europese Unie een meerdimensionale crisis ondergaan : financieel, economisch, sociaal en qua milieu. De cumulatieve effecten van deze crisis

grijpen diep en blijvend in op het economisch ontwikkelingsmodel en de sociale organisatie van onze samenlevingen en zij vergroten steeds meer de kloof die arme en rijke landen van elkaar scheidt.

Op deze planeet zijn wij allen afhankelijk van elkaar, de een van de ander, maar wij hebben het moeilijk om deze nieuwe realiteit het hoofd te bieden (IMF, Wereldbank, WTO, VN, etc.) en de institutionele mogelijkheden waarover wij beschikken zijn te zwak of te ideologisch gekleurd om uit de impasse te geraken. Het is geen toeval dat wij in deze dagen een restrictieve politiek ten aanzien van vreemdelingen meemaken en onze regeringen oplossingen zoeken in protectionistische maatregelen. Dit alles komt voort uit een zelfde geest: die van het terugplooiën op zichzelf.

Deze context maakt de verkiezing van het parlement bijzonder belangrijk. Dit parlement kan voorkomen dat wij ons opnieuw aan de steen van nationalisme stoten, waarvan de consequenties ons europees geheugen nog steeds achtervolgen en het kan een bijdrage leveren aan de versterking van de internationale instellingen die rechtvaardigheid en vrede promoten.

Politieke wil van elkeen van ons

Deze verkiezingen van 7 juni aanstaande vormen dan ook een belangrijke politieke gebeurtenis. Dit parlement is een instrument, geroepen om de politieke wil uit te drukken van elkeen van onze burgers. Als leden van de kerk en als burgers zijn wij deelhebbende partij van deze politieke wil, geroepen om ons uit te spreken.

Om ons hierbij te helpen, hebben de Conferentie van Europese Kerken waar de VPKB lid van is, het Comité van Kerken voor Migratie in Europa, Eurodiakonia (die de protestantse sociale centra bijeenbrengt) en Aprovev een verzameling van NGO's gelieerd aan de wereldraad, een document gepubliceerd met als doel "het aanmoedigen van de kerken om een actieve rol te spelen in de verkiezingen van het Europees Parlement" en "om de kerken ideeën en onderwerpen aan te reiken om in debatten met politieke partijen en kandidaten aan te roeren."

De vier genoemde organisaties zijn in Brussel gevestigd en staan permanent in contact met de Europese instituties.

Het document heeft vier thema's geselecteerd: "Behoud van de schepping", "onthaal van vreemdelingen", "leven in waardigheid" en "de zorg voor onze burens". Elk thema is opgebouwd vanuit een zelfde schema: a) Het duidelijk maken van de rol en de verantwoordelijkheid van het parlement in de wijze waarop zij elk van deze thema's aanpakt en b) het formuleren van een serie vragen bedoeld voor: ofwel het debat waartoe de auteurs van het document ons uitnodigen; ofwel om aan de politieke verantwoordelijken te stellen.

Het document is o.a. in het Frans en het Engels beschikbaar op de site:

www.ecumenicalvoices2009.eu

Namens de commissie Kerk en Wereld

Marc LENDERS

(Vertaling : Marc Loos)

Samenkomst emeritus-predikanten en echtgenotes

11 juni 2009

Ook dit jaar zijn de emerituspredikanten en hun echtgenotes opnieuw uitgenodigd voor een samenkomst in de lokalen van de gemeente *Bruxelles-Musée*. Bedoeling is om bij te praten en hen op de hoogte te houden van het reilen en zeilen in de Kerk. Aan deze dag werken mee : ds. Paul Nilsson, ds. Marc Lombart en dr. G. Liagre.

Zondag 28 juni 2009

Eén 9.00

Canvas 23.20

Johannes Calvijn
(1509 - 1564)

Calvijn en wij

500 jaar geleden werd Johannes Calvijn geboren.

Jongeren uit de protestantse kerk van Antwerpen, vertellen wat zij van die strenge Calvijn vinden terwijl dominee Katelijne zijn geloof proeft in fijne pralines.

In Brussel vertellen de politicus Guy Van Hengel en historicus Hugh Boudin wat Calvijn te maken heeft met onderwijs, de bankencrisis, liberalisme en zelfs vrijmet-selarij.

In dat spoor wandelen we met de synode-voorzitter van de Protestantse Kerk door de stad.

Realisatie:

David De Decker,
david@dddproductions.be
tel 0495 412 473

Productie:

Antoinette Panhuis,
antoinette.panhuis@swing.be
tel 02 230 52 22

International Council of Christians and Jews

De Internationale Raad voor Christenen en Joden kondigt zijn internationale conferentie 2009 aan :
"A Time for Recommitment - Jewish-Christian dialogue, 70 years after War and Holocaust".

Plaats : Berlijn (D)
Datum : 5 tot 8 juli 2009
Programma en inschrijvingen : <http://www.iccj.org/en/index.php?item=436>

Spaarproject 2009 : Bijbels voor China

Wist u dat...

... van de 30 Chinezen er maar 1 een Bijbel heeft?
...het aantal christenen in China enorm groeit?
...in China één Bijbel per seconde van de
drukkers rolt?

De Bijbel is er uitgegroeid van verboden boek tot bestseller. Wat is er aan de hand met China? Wij hebben voor u achtergrondinformatie over de gespannen relatie tussen China en de Bijbel. Er is een informatiefolder en een dvd beschikbaar.

U kunt als kerk meehelpen aan het spaarproject 2009: *Bijbels voor China*.

Ook de kinderen kunnen meedoen!

Onderstaand *gratis* materiaal kunt u gebruiken in de zondagsschool of kindernevendienst: Poster; 'Bijbels voor China'; Kinderwerkboekje (9-12 jaar); Chinese muur; Kleurplaat; Memory spel

Vlaams Bijbelgenootschap vzw, Pelderijnsstraat 10 - 8310 Brugge
tel. 050 79 10 21, info@bijbelvlaanderen.be,
www.bijbelvlaanderen.be

Gemeente-activiteiten in Kerkmozaïek

Organiseert uw gemeente in de komende maanden activiteiten die het louter plaatselijke kader overstijgen en die heel de Kerk kunnen interesseren, dan kunt u voor het bekend maken hiervan graag gebruik maken van Kerkmozaïek. De sluitingsdatum van het volgende nummer van Kerkmozaïek vindt u steeds in de Colofon.
Adres : kerkmozaiek@vpkb.be

Lutherse Kerk in Antwerpen Zondag Trinitatis 07 juni 2009

Viering van weer 70 jaar Lutherse Kerk in Antwerpen en 45 jaar van de inwijding van het huidige kerkgebouw.

Evangelisch-Lutherse Kerk – Tabakvest 59

2000 Antwerpen

03 233 62 50 – E-mail: lutherse.kerk@skynet.be

Ds. N. Reijnders terug naar Nederland

Per 15 augustus 2009 heeft ds. N. Reijnders een beroep aangenomen uit de gemeente Krommenie in Nederland. Op deze datum wordt de gemeente Brussel (Wezembeek Oppem - Tervuren - Overijse) dus vacant.

In memoriam Wilfred Jean-Jacques HOYOIS

Wilfred Hoyois stamde uit een predikantengeslacht. Naast hem zouden nog vijf familieleden in België predikant worden: Philippe, Emile, Léonard, Fritz en Claude. Tijdens de oorlogsjaren (de Brusselse faculteit bestond nog niet) studeerde hij aan de *Faculté autonome de Théologie de Genève*. Na een stage van twee jaar in het Oosten van Frankrijk, volgde zijn inzegening op 9 november 1952. In dienst van de *Eglise réformée de France* werd het Franse Segonzac zijn eerste standplaats. Gelegen in het voormalig Huguenotengebied van de Charente Maritime, was hij er omringd door andere protestanten. De herinnering leeft er voort aan de slag van Jarnac (13 maart 1569) met Gaspard de Coligny en Louis, Prins van Condé, als grote namen. De laatste vond er trouwens de dood. Wilfreds vader Emile haalde herinneringen en ervaringen op, waarna zeven predikanten hem de handen oplegden. Op serene en plechtige wijze ving hij zo het ambt aan.

In 1957 terug in België, kreeg Wilfred Hoyois de verantwoordelijkheid voor de kleine en nieuwe gemeente *Watermael-Boitsfort*. Van 1958 tot 1961 gaf hij ook godsdienstlessen. Het was in die jaren dat men hem verkoos tot voorzitter van de synodale raad van de *Eglise réformée de Belgique*. In die hoedanigheid nam hij actief deel aan de onderhandelingen bij de oprichting van de Verenigde Protestantse Kerk in België (1979). Na een opdracht in de protestantse kapel van het Rijksadministratief Centrum te Brussel, kreeg hij een beroep van de gemeente *Bruxelles-Botanique*. Hij zou er blijven van 1979 tot 1988. Wilfred Hoyois hield er strenge principes op na. Zo aarzelde hij bijvoorbeeld niet om in de tachtiger jaren financiële instellingen te wijzen op twijfelachtige ethische investeringen. Overtuigd antiklerikaal weigerde hij om de toga te dragen. Hij werd uiteindelijk de laatste voorzitter van de *Eglise réformée de Belgique* tot deze denominatie na 142 jaar samensmolt met andere Belgische protestantse kerken tot de Verenigde Protestantse Kerk in België.

dr. H.R. BOUDIN.

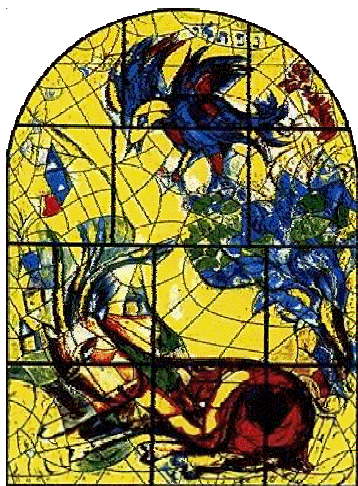
Overlijden Nancy Scougal

Met leedwezen vernemen wij dat Nancy Scougal op 13 mei 2009 is overleden na een slepende ziekte. Het echtpaar Scougal vertrok naar Schotland toen Alastair Scougal met pensioen ging. Zij waren beiden Schotten en hun kinderen woonden er reeds.

Wij zullen nooit vergeten hoe Nancy naast haar man onze protestantse kerk en de Afrikaanse gemeenschap bijna dertig jaar diende. Oorspronkelijk aan het hoofd van het "Foyer Livingstone", later aan het werk onder de Afrikaanse studenten en hun families in België. Een oudstudent van onze Theologische Faculteit in Brussel herinnert zich hoe hij met haar als enige Europese in zijn moedertaal kon converseren. In Kongo geboren, was het Tsiluba haar moedertaal. Zij sprak het beter dan sommige van de landgenoten. Het grootste deel van haar leven speelde zich af tussen België en Kongo. Dochter van een zendeling was ook zij zendelinge. Haar missie behelsde, de Liefde van God te delen, vooral onder Afrikanen, zelfs wanneer zij in België verzeild geraakten. Wij danken de Heer van de Kerk, die deze bijzondere vrouw met haar missionair dienstwerk heeft willen zegenen. Nu zij niet meer onder ons is, mogen wij wel de herinnering aan haar met dankbaarheid blijven bewaren.

dr. Willy WILLEMS

*Naftali is een losgelaten binde;
hij laat schone woorden horen.
(Eén van de Chagall-vensters :
Hadassah Hospital Jerusalem)*

Babylonische spraakverwarring rond Israël en joden

Reactie op het artikel “De Gaza-miserie en onze motieven” (Kerkmozaïek, april 2009)

Op 17 maart jl. had de werkgroep Christendom-Jodendom een discussie-avond georganiseerd. Het thema was “60 jaar Israël, zegen en vloek”. Deze vlag dekte de (overigens best interessante) lading helaas niet: de

hoofdspreker en andere forumleden hadden het vooral over het gesprek tussen joodse en Palestijnse jongeren in het algemeen en die tussen Antwerpse joden en moslims in het bijzonder. Vragen over 1948 of de muur werden als niet ter zake doende terzijde geschoven.

Voor mij was dit een duidelijk voorbeeld van de spraakverwarring die ook in de maatschappelijke discussie zo’n heilloze rol speelt. Waar hebben we het over als het woord ‘joden’ valt of als we het over ‘Israël’ hebben? Bevinden we ons in een religieus of in een politiek discours?

‘Israël’ is in de titel “60 jaar Israël” toch niet Gods uitverkoren volk of het ‘heilige land’, maar kan toch niet anders betekenen dan de moderne staat die in 1948 gecreëerd is! Daar wonen Israëli, waaronder veel joden - maar er wonen veel meer joden buiten Israël. Anders gezegd: niet elke Israëli is een jood en niet elke jood is een Israëli!

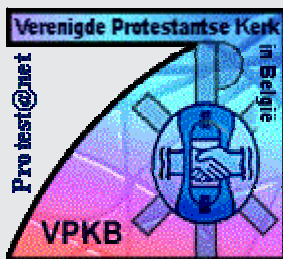
Helaas is dit geen overbodige mededeling. Uit de pers blijkt maar al te vaak dat allerlei mensen zich op onzuivere wijze identificeren met bepaalde groepen/partijen uit het Midden-Oosten (hoe zeer hun voorkeur op emotionele gronden ook te begrijpen valt).

Toch is het volkomen onacceptabel als kritiek op de politiek van de staat Israël door bepaalde joodse groeperingen wordt gezien (en veroordeeld!) als een uiting van antisemitisme.

Over heilloze begripsverwarring gesproken!

Het zou goed zijn als juist ook in de kerk zorgvuldig met deze problematiek wordt omgegaan. In uw artikel wordt terecht geprotesteerd tegen te simpele identificaties (zoals die van Christus met de intifada), maar u schrijft wel dat wij als christenen ons “natuurlijk verbonden weten met Israël, de joodse staat”! Hier protesteer ik fel. Natuurlijk, wij zijn als christenen een ‘aftakking’ van het Jodendom, Jezus was een jood, er bestaat een werkgroep Jodendom-Christendom, enz. enz. Maar dan hebben we het over een *religieuze* context. Dit impliceert in geen enkel opzicht een bepaalde houding ten opzichte van de huidige staat Israël - want dat is een term uit een heel ander discours: dat is een *politiek* begrip. En over de politiek van de staat Israël kan iedereen - christen of niet - even onbevangen oordelen als over de politiek van om het even welk ander land. Daarom miste ik die middag een open debat over het ontstaan van de staat Israël en zijn huidige politiek, inclusief de muur en de Gaza-oorlog - of die discussie had een heel andere titel moeten dragen.

Senno VERDUIJN,
Overijse

De Gemeente Antwerpen-Noord van de VPKB zoekt voor haar “kerk als herberg” (waar 28 nationaliteiten zich thuisvoelen)

een predikant(m/v) en een jongerenpastor(m/v)

Onze geloofsgemeenschap wil in het spoor van Jezus de solidariteit van God zichtbaar maken aan elkaar en aan de wereld om ons heen.

Van onze nieuwe herder en leraar verwachten wij dat deze onze kerkelijke gemeente wil dienen en zich wil openstellen naar de stad Antwerpen in al haar geledingen.

Wij verwachten dat onze nieuwe **predikant(e)** zich herkent in de volgende kenmerken.

- Eigentijdse Bijbeluitleg in hedendaagse taal, helder, blijmoedig en begrijpelijk.
- Inspirerend, bindend, boeiend, creatief en communicatief.
- Warm betrokken en een luisterend oor.
- Aandacht voor jong en oud

Van onze nieuwe jeugdpastor verwachten wij dat deze met (vluchtelingen)jongeren op stap wil gaan, zowel binnen de gemeente als binnen het Protestants Sociaal Centrum.

We verwachten dat deze - **theologisch geschoolde werker (m/v)** - zich herkent in de volgende kenmerken:

- open, creatief en communicatief optrekken met jongeren (en hun ouders)
- respectvol omgaan met de zoektocht van jongeren naar waarden en geloof
- aandachtige begeleiding van vrijwilligers in kindernevendienst, kinderoppas etc.

Van beiden verwachten wij

- hartelijke betrokkenheid op kerk en samenleving en een uitdrukkelijk oecumenische ingesteldheid
- goede samenwerking met collega's en commissies

Beide functies worden door de overheid vergoed als een voltijdse betrekking volgens de vastgestelde loonschalen voor (hulp)predikant. Daarnaast is een redelijke onkostenvergoeding voorzien. Voor de gemeentepredikant is een pastorie beschikbaar in het centrum van onze stad.

Graag geven wij u nadere informatie over onze gemeente en onze stad.

U kunt hiervoor **contact** opnemen

met dbr. S.Bimmel (vz. beroepingscie): bimmel@telenet.be,

tel. 0032 3. 663.89.35 of

met de consulent ds. J.van den Berg: dsjanvdb@hotmail.com, tel 0032 477.40.91.12.

Onze website kunt U vinden op: www.protestantsekerkantwerpennoord.be

Een infomap is beschikbaar en op te vragen bij: mevr. T.Claes, Lange Winkelstraat 5, 2000 Antwerpen (teresaclaes@tele2allin.be).

Uw brief met CV ontvangen wij graag vóór 1 juli 2009 op bovenstaand adres.

Protestantse Radio- & TV-uitzendingen

Programma-Informatie juni 2009

Radio:

VRT/Radio 1

op woensdag om 20.04u.

Productie Frank MARIVOET

10 juni Mens voor de mensen zijn :
In verzoening treden

24 juni Bij de tijd :
Eens komt de grote zomer

Televisie:

VRT op TV "één" en "canvas" op zondag

productie Antoinette PANHUIS

28 juni Calvijn en wij

Na de zomeronderbreking in juli en augustus is de eerste uitzending op de radio op woensdag 9 september.

Contact:

Frank Marivoet, C. Meunierstraat 85/0002,
3000 Leuven

Web-Site:

<http://www.vpkb.be/pro>

Colofon

Verantwoordelijke uitgever

Dr. Guy Liagre

Redactieteam

Judith van Vooren

Bea Smetryns-Baetens

Ernst Veen

Dick Wursten

Redactieadres:

Marsveldstraat 5 - 1050 Brussel

tel.: +32-(0)2-511 44 71

fax.: +32-(0)2-511 28 90

E-mail: kerkmozaiek@vpkb.be

Web-site Internet:

<http://www.protestanet.be/VPKB>

Prijzen Kerkmozaïek

- Individueel abonnement: 15,00 Euro
- Groepsabonnement: 12,50 Euro
(vanaf minimum
5 exemplaren naar éénzelfde adres)
- Steunabonnement: 20,00 Euro

Storten

kan op rekeningnummer 068-0715800-64 van de Verenigde Protestantse Kerk in België,
Marsveldstraat 5, 1050 Brussel.

IBAN BE29 0680 7158 0064

BIC GKCCBEBB

De redactie behoudt zich het recht voor om bepaalde artikelen niet te publiceren, indien nodig in te korten en/of redactioneel te bewerken. Zij is niet verantwoordelijk voor de inhoud van de artikelen en slechts ten dele voor de stijl.

Organisaties en tijdschriften, niet behorend tot de VPKB, die artikelen uit het maandblad Kerkmozaïek geheel of gedeeltelijk wensen over te nemen of te bewerken, dienen dit schriftelijk aan te vragen op het redactieadres.

Sluitingsdatum volgende

Kerkmozaïek : 10 juni 2009